

***Mladi mladim -
Mladinski program
Preroda - stranke
Vladimirja Prebiliča***

 Prerod

Stranka Vladimirja Prebiliča

Mladi mladim - Mladinski program Preroda - stranke Vladimirja Prebiliča

---

NAŠE VREDNOTE	5
1. MLADE DRUŽINE, STANOVANJA	6
2. PRVA ZAPOSLOVANJE, ...	7
ŠTUDENSKO DELO, SPODBUJANJE MLADIH PODJETNIKOV	
3. POLOŽAJ ŠTUDENTOV	9
4. ZDRAVJE MLADIH.....	10
5. MOBILNOST MLADIH, ...	12
DECENTRALIZACIJA, POKOJNINE	
6. OKOLJE, PODNEBJE	13
7. KULTURA, ŠOLSTVO	14

NAŠE VREDNOTE

- Mladi v Prerodu imamo skupne vrednote in smo se pripravljene zanje zavzemati in jih braniti.
- Želimo si odprto, svobodno in pluralno družbo.
- Zagovarjamo ohranitev parlamentarne demokracije kot temeljne politične ureditve in načela prostega trga ter zasebne lastnine kot temeljne ekonomske ureditve.
- Obenem se zavzemamo za socialno državo, družbeno solidarnost in ekonomsko varnost.
- Verjamemo v pravno državo, spoštujemo neodvisnost sodstva in poudarjamo pomen delitve oblasti.
- Vztrajamo pri visokih standardih politične kulture in ničelni toleranci do korupcije ter zlorab oblasti.
- Podpiramo neodvisno novinarstvo in medije, katerih naloga je strokovno in nepristransko vršiti nadzor nad oblastjo.
- Priznavamo velik pomen univerzalnim človekovim pravicam in svoboščinam, vključno s svobodo gibanja, svobodo misli, svobodo izražanja, svobodo veroizpovedi in pravico do združevanja ter protestiranja.
- Spodbujamo varovanje okolja in odgovorno upravljanje naravnih virov ter trajnostni razvoj.
- Zavračamo kakršno koli diskriminacijo in sovražnost na podlagi spola, narodnosti, rase, spolne usmerjenosti ali katerekoli druge osebne okoliščine.
- Gojimo zdravo domoljubje, saj nas povezuje prizadevanje za napredek države. A hkrati odločno zavračamo destruktivno obliko nacionalizma in suverenizma.
- Zato se zavzemamo za sodelovanje Slovenije v Evropski uniji, Združenih narodih in ostalih mednarodnih organizacijah. Prav tako poudarjamo nujno dosledno spoštovanje mednarodnega prava in se zavzemamo za mirno reševanje sporov med narodi in za politike, ki prispevajo k trajnemu miru in varnosti, v korist naše generacije in naslednjih rodov.

Opažamo zaskrbljujoč trend zavračanja demokratičnih vrednot med mladimi.

Na ta izziv odgovarjamo s tremi ključnimi točkami programa:

1. Ekonomska varnost

Izboljšati je treba ekonomsko varnost mladih, saj je ta predpogoj za ohranitev demokratičnih vrednot, brez socialne blaginje pa ni družbene kohezivnosti.

2. Obnova zaupanja v institucije

Potrebno je povečati zaupanje mladih v demokratične procese in institucije. V veliki meri k temu lahko prispevajo višji standardi politične kulture in ničelna toleranca do korupcije.

3. Dialog namesto moraliziranja

Mladim je potrebno skozi izobraževanje predstaviti prednosti demokratične ureditve in pomen človekovih pravic. Prav tako je potrebno spodbujati medijsko pismenost med mladimi in jih opolnomočiti za prepoznavo lažnih novic ter vsebine, generirane z umetno inteligenco.

Probleme mladih bomo naslovili s sledečimi predlogi:

1. MLADE DRUŽINE, STANOVANJA

Stanovanja

a.) Gradnja:

- Gradnja mreže dostopnih najemnih stanovanj za mlade družine - Vzpostavitev medgeneracijskih stanovanjskih skupnosti.
- Državni program izgradnje stanovanjskih sosesk – tipske, verižne gradnje na državnih zemljiščih po Sloveniji, vključene v obe stanovanjski shemi, z vso pripadajočo infrastrukturo.
- Prenos dela državnega denarja za grajenje stanovanj na občine.

- Debirokratizacija izdajanja gradbenih dovoljenj.
- Program “prvo samostojno stanovanje”: manjše, kakovostne enote (npr. 1-sobna stanovanja) v javnem fondu, primerne za osamosvajanje, z možnostjo prehoda v večje stanovanje ob spremembi potreb.

b.) Upravljanje:

- Dunajski model socialnih najemnih stanovanj – gradnja javnega najemnega fonda z dolgoročnimi najemnimi razmerji - Najemnine kot osnova za vzdrževanje in nadaljnjo gradnjo novih objektov, za dolgoročno vzdržnost sistema.
- Uvedba državne sheme najemnih stanovanj z možnostjo odkupa preko stroškovne najemnine («rent to buy»).
- Stanovanja tudi za posameznike in pare brez otrok; družinski status naj prinese točke pri prioritetni obravnavi, ne pa izključevanja vseh drugih skupin mladih.
- Namensko varčevanje za polog (“stanovanjski varčevalni račun”): državna spodbuda (davčna olajšava) do določene višine; dodatne spodbude za mlade brez družinske premoženjske podpore.
- Priprava celovitega načrta ukrepov aktivacije praznih stanovanj.
- Prenova zakonodaje na področju urejanja najemnih razmerij - zaščita tako najemodajalcev kot najemnikov in spodbude za sklepanje dolgoročnih najemnih razmerij.
- Obravnava atipičnih zaposlitev: po določenem času upoštevati zaposlitveno kontinuiteto (npr. 24–36 mesecev), ne zgolj tip pogodbe; možnost upoštevanja kombiniranih prihodkov ob dokazljivih prilivih.

Mlade družine

- Pravičnejša davčna politika za večje družine (znižanje dohodninskih razredov) - Znižanje dohodninskega razreda za družine s tremi ali več otroki.
- Pravičnejša socialna zakonodaja, ki upošteva dejanske prihodke družine.
- Obvezna in brezplačna enoletna vključenost vseh otrok v predšolski sistem eno leto pred vstopom v OŠ.
- Polno financiranje vrtcev - Financiranje prenesti z občin na državo/regije.
- Osnovna šola mora biti resnični brezplačna - stroške ekskurzij in drugih dejavnosti, ki so del učnega programa ali aktivnosti šole morajo biti v celoti finančno krite z javnimi sredstvi.

2. ZAPOSLOSTEV MLADIH

a. Študentsko delo

- Usmerjanje študentskega dela v pridobivanje strokovnih izkušenj.
- Ustanovitev inšpektorata za preprečevanje kršitev pri študentskem delu - strožje kazni za kršitve.
- Vzpostavitev nagrad za delodajalce, ki po študiju študente redno zaposlijo – spodbuda v razvoj sposobnosti študenta.
- Boljše sodelovanje med izobraževalnimi ustanovami in delodajalci – učenje kompetenc za specifična dela v šoli in obratno.

b. Prva trajna zaposlitev

- Prilagoditev delovnopravne zakonodaje sodobnim oblikam dela.
- Enotna prispevna stopnja za vse oblike zaposlitve za pravično financiranje javnih storitev.
- Davčne spodbude v 1. letu prvih rednih zaposlitev mladih – mladi dobijo izkušnje, delodajalca pa manj stane uvajanje novega delavca.
- Razširitev programa vajeništev in pripravništev - neobdavčene plačane prakse z namenom pridobivanja izkušenj in spodbujanja trajnih zaposlitev.

Spodbujanje mladih podjetnikov

- Davčne olajšave za vlaganja v raziskave, razvoj, digitalizacijo in trajnost.
- Povečanje vlaganj v prelomne tehnologije in raziskave na 5 % BDP.
- Spodbujanje družinskega podjetništva, intergeneracijskega prenosa in socialne ekonomije.
- Krepitev podjetniške kulture v izobraževanju – podjetnost kot ključna kompetenca.
- Aktivna vloga države pri odpiranju novih izvoznih trgov.
- Vpeljava industrije 4.0 in 5.0 v proizvodnjo (robotizacija, pametni sistemi, blockchain...). Digitalna podpora malim podjetjem: subvencije, mentoriranje in dostop do orodij.
- Močna podpora tehnološkimi grozdom, pospeševalnikom in poslovnim inkubatorjem.
- Boljša dostopnost do začetnega kapitala.
- Davčne spodbude podjetjem za mentorstva mladih podjetnikov.

3. POLOŽAJ ŠTUDENTOV

Štipendije

- Stimulativna štipendijska politika, tudi prek davčnih spodbud za štipenditorje.
- Dvig vseh štipendij v Sloveniji za 50%.
- Kadrovske štipendije podjetij postanejo davčna olajšava za podjetja.
- Povečanje sredstev za študij v tujini po modelu Ad futura - financiranje pridobivanja strokovnih znanj v tujini in vračanje kadra nazaj v Slovenijo. Prenova sistema za pridobivanje znanj in kompetenc, ki jih študij v Sloveniji ne pokrivajo.
- Vzpostavitev nove dodatne štipendije prihodnost Slovenije - štipendija za financiranje življenjskih stroškov študija v Sloveniji. Štipendija je vračljiva po modelu Ad futura - kolikor let prejemaš štipendijo, toliko časa moraš delati v Sloveniji, ali pa zneske vrniti. Štipendija je združljiva z državno in zoisovo štipendijo.

Študentski domovi

- Povečanje namestitvenih zmogljivosti v študentskih domovih - Izgradnja novih študentskih domov potrebe študentov - 1.500 postelj v Ljubljani, 1000 v Mariboru in 500 po preostali Sloveniji.
- Sestaviti idejno zasnovo za gradnjo osrednjega kampusa univerze v Ljubljani.
- Po zagotovitvi zadostnih kapacitet - ustanovitev t.i. "prehodnega obdobja" med končanim študijem in prvo zaposlitvijo, med katero študent še lahko ostane v študentskem domu, kljub koncu statusa.

Proces študija

- Aktivno vključevanje v evropske raziskovalno-inovacijske programe.
- Spodbujanje sodelovanja med univerzami, raziskovalnimi ustanovami in podjetji.
- Večja podpora mednarodnim študijskim in raziskovalnim izmenjavam po modelu Erasmus+.
- Boljše vrednotenje univerzitetnih profesorjev - vrednotenje ne le znanja ampak tudi pristopa do študija in kakovosti predanega znanja.

- Vrednotenje poučevanja z realnimi posledicami. Rezultati večletnih ocen se povežejo z napredovanji, dodatki k plači in dodeljevanjem pedagoških obveznosti – visoko ocenjeni profesorji dobijo možnost hitrejšega napredovanja in dodatnih sredstev za pedagoški razvoj, tisti z vztrajno slabimi rezultati pa obvezni načrt izboljšanja in ponovno evalvacijo.
- Spodbujanje snemanja predavanj in možnosti udeležbe predavanj na daljavo.

Študentski boni

- APrenova sistema študentskih bonov – 20% zvišanje vrednosti bona in da bo sedaj študent ob unovčitvi bona lahko sam določal koliko bonov bo uporabil za plačilo enega kosila (študent lahko uporabi dva bona za en obrok recimo).
- Povečanje inšpekcij za zagotavljanje poštene zdrave prehrane, spodbujanje vključitve več ponudnikov v mrežo bonov.

4. ZDRAVJE MLADIH, ŠPORT

Šport

- Povečanje pomena športa v celotni vzgojno izobraževalni vertikali.
- Povečati delež gibalno aktivnih prebivalcev za 30 % in zgraditi gibalno aktivno Slovenijo, kjer je gibanje temelj zdravja, daljšega življenja in povezanosti vseh generacij.
- Slovenija kot High Performance Training Hub za rekreativne in vrhunske športnike vrhunske klube in športnike tudi skozi sistem športnih subvencij za mlade talente – štipendije, oprema, nastanitve.
- Izgradnja mreže športne infrastrukture v državni lasti, ki bo omogočala enakomeren razvoj in delovanje športa po celotni državi športnih centrov za profesionalne treninge domačih in tujih ekip.

- Sodobna športna infrastruktura: posodobitev in odprtost športnih površin po vsej državi ter trajnostna, večnamenska zasnova za večnamensko uporabo.
- Izboljšati sistem sofinanciranja športa, da sredstva dosežejo osnovne celice, ki producirajo vrhunske klube in športnike tudi skozi sistem športnih subvencij za mlade talente – štipendije, oprema, nastanitve.
- Sofinancirati fitnese in druge športne aktivnosti za vse mlade - preprečimo debelost (bolša je preventiva kot kurativa).

Zdravje

- Zagotovitev kadrovske zadostnosti in boljše plače za zdravstveno osebje ter druge vzpodbude (npr. zagotovljena občinska stanovanja).
- Skrajšanje čakalnih dobah za prvi pregled pri specialistu.
- Izboljšanje dostopnosti do javno – zdravstvenih storitev.
- Ustanovitev Študentskih zdravstvenih domov v Mariboru in na obali.
- Povečanje števila preventivnih programov za mlade.
- Zagotoviti boljše začetne plače za mlade zdravnike in ostalo medicinsko osebje.
- Omogočiti dostop do zdrave prehrane v vseh javno izobraževalnih ustanovah.

Duševno zdravje mladih in digitalno ravnovesje

- Vzpostavitev psiholoških svetovalnic v srednjih šolah in fakultetah – mladim moramo zagotoviti brezplačno psihološko pomoč. Psihologinjam na šolah dati pristojnost, da mladi osebi pomagajo do bolj strokovne pomoči.
- Skrajšati rok čakanja na psihološko pomoč za s hudimi psihološkimi težavami.
- Nacionalni program preprečevanja digitalne zasvojenosti (družbena omrežja, igre, spletne stave, pornografija).
- Vključitev vsebin o digitalni pismenosti in duševni odpornosti v šolski sistem.
- Učenje staršev o nevarnostih prekomerne uporabe digitalnih tehnologij – starši kot glavni varuh otroka pred internetom.

5. MOBILNOST MLADIH, DECENTRALIZACIJA, POKOJNINE

Mobilnost mladih

- Uvedba brezplačne uporabe javnega prometa za vse dijake in študente – če smo lahko za upokoјence, lahko tudi za mlade, ki imajo nižje prihodke od penzij.
- Vzpostavitev nacionalne platforme za car sharing in skupne prevoze.
- Sodobna športna infrastruktura: posodobitev in odprtost športnih površin po vsej državi ter trajnostna, večnamenska zasnova za večnamensko uporabo.
- Izboljšati sistem sofinanciranja športa, da sredstva dosežejo osnovne celice, ki producirajo vrhunске klube in športnike tudi skozi sistem športnih subvencij za mlade talente – štípendije, oprema, nastanitve.
- Sofinancirati fitnese in druge športne aktivnosti za vse mlade – preprečimo debelost (bolša je preventiva kot kurativa).

Decentralizacija - regionalizacija

- Razporeditev fakultet, državnih služb in podjetniških vozlišč po vseh regijah Slovenije - preprečimo zapuščanje podeželja in nadaljnjo urbanizacijo Ljubljane.
- Zagotoviti hiter internet v vseh odročnih krajih.
- Mikro-nepovratna sredstva za mlade podjetnike na podeželju.
- Razvoj Strategije za mlade na podeželju in decentralizacija priložnosti.
- Davčna spodbuda za delo na daljavo iz manj razvitih regij.

Pokojnine

- Ohranitev vzdržnosti pokojninske blagajne glede na demografske in socialne trende,
- Spodbujanje dolgoročnega varčevanja mladih (davčne olajšave, državno sofinanciranje).

- Spodbujati varčevanje za pokojnine znotraj 3. pokojninskega stebra - vzpostavitev bolj enostavnih diverzificiranih varčevalnih računov z nizko stopnjo tveganja.
- Javna projekcija dolgoročne vzdržnosti pokojninskega sistema (30–40 let).
- Pregleden prikaz javnega dolga na prebivalca in po generacijah.
- Vključitev predstavnikov mladih v strateška fiskalna telesa.

6. OKOLJE, PODNEBJE

Prehod na obnovljive vire

- Optimizacija sistema subvencij za sončne in vetrne elektrarne.
- Sončne elektrarne na vseh javnih stavbah s hranilniki energije.
- Spodbujanje lokalne samooskrbe gospodinjstev in energetskih skupnosti (npr. biomasa).
- Razvoj pametnih omrežij za učinkovitejše upravljanje s porabo in shranjevanje presežne energije.
- Prenova distribucijskega elektroenergetskega omrežja.
- Priprava in odločitev o gradnji NEK2 ali modularnih reaktorjev – na osnovi strokovnega investicijskega programa in vključevanja javnosti – sprejem odločitve do leta 2028.

Razvoj novih tehnologij

- Vodikove tehnologije kot strateška prioriteta – podpora raziskavam, industrijskim projektom in pilotnim centrom.
- Shranjevalne rešitve – razvoj baterijskih in vodikovih hranilnikov za stabilnost omrežij.
- Digitalizacija in avtomatizacija celotne energetske infrastrukture.
- Spodbujanje zelene in trajnostne gradnje ter uporabe obnovljivih gradbenih materialov za energetsko učinkovite in okolju prijazne in trajne stavbe.

Socialna pravičnost pri zelenem prehodu

- Ciljni programi proti energetske revščini – za ranljive skupine (mlade družine, upokojenci, enostarševske družine).
- Uvedba progresivnih subvencij za energetske prenove stanovanj in za menjavao kurilnih sistemov.
- Izvajanje REMIT uredbe za preprečevanje manipulacij na energetskih trgih.
- Zagotavljanje večje konkurence in transparentnosti na trgu električne energije z namenom nižanja cen energije.

Zelena in trajnostna preobrazba gospodarstva

- Uvedba CO2 davčnih spodbud za razogljičenje.
- Uvedba vzpodbud za električno intenzivne industrije (v času visokih cen elektrike);
- Vzpostavitev Zelenega investicijskega sklada za financiranje prehodov v ogljično nevtralno delovanje.
- Spodbude za uporabo recikliranih materialov, eko-certifikatov in zaprtih snovnih tokov.

7. KULTURA, ŠOLSTVO

Šolstvo

- Debirokratizacija dela učiteljev s pomočjo umetne inteligence in digitalizacije.
- Pozitivna selekcija učiteljskega kadra, višji ugled poklica, diferencirano nagrajevanje.
- Poenotenje učnega materiala, skupno kupovanje učnih materialov.

Osnovne šole:

- Vrnitev ocenjevanje vedenja učencev v šolah.
- Razvoj izvenšolskih in obšolskih dejavnosti.
- Uvedba predmeta digitalna pismenost.
- Osnovna šola mora biti resnični brezplačna - stroške ekskurzij in drugih dejavnosti, ki so del učnega programa ali aktivnosti šole morajo biti v celoti finančno krite z javnimi sredstvi.

Srednje šole:

- Sistematična raba sodobnih tehnologij in kritično digitalno opismenjevanje.
- Prenova kurikulumov z novimi vsebinami temeljnih socialnih veščin: socialna pismenost, digitalna pismenost, tehnična pismenost, finančna pismenost, varnostna pismenost in gospodarska pismenost.
- Povečan obseg odprtega kurikuluma v srednjih tehničnih šolah na 30% vsebin – izvajalci prihajajo iz gospodarstva.

Kultura:

- Krepitev slovenskega jezika in vloge kulture v vseh sferah javnega življenja.
- Dostopna kultura za vse generacije in regije.
- Izgradnja centralnih depojev po regijah za ustanove, ki varujejo kulturno dediščino: arhivi, muzeji, enote Zavoda za varstvo kulturne dediščine Slovenije, ki se spopadajo s prostorsko stisko za varovanje premične dediščine; pospešitev prenove stavbe Drame v Ljubljani.
- Krepitev avtonomije nevladnega sektorja na področju kulture, tudi s prenovo in opolnomočenjem Kulturniške zbornice.
- Podpora start-upom in podjetjem v kulturnem sektorju ter ustanovitev nacionalne platforme za izvoz kreativnih vsebin, vključno z razvojem produkcijskih kapacitet za slovenski film, animacijo, glasbo, dizajn.
- Uvesti francoski model vstopnin za muzeje, galerije, naravne znamenitosti ipd. - mladi do 26 leta imajo brezplačen vstop (ali pa neko malo simbolno vstopnino – 2 evra).

